

Atif Kujundžić, književnik

IZLOŽBA BOSANSKOHERCEGOVAČKE FOTOGRAFIJE "FOTO BiH 2008." ANTICIPIRA BUDUĆNOST BH. FOTOGRAFIJE

(Riječ na otvaranju izložbe bosanskohercegovačke fotografije
u Bosnakom kulturnom centru u Tuzli, maj 2008.)

Kreativna fotografija se umjetnički uspravila i artikulirala kao opcija bitno oblikovana stilskom formacijom moderne, mada, evidentno, fotografija u istom vremenu nedvojbeno dinamizira brojne procese vizualizacije svijeta i utječe na razvoj likovnih umjetnosti u samoj formaciji. Fotografija je jedan od najvažnijih medija u razdoblju moderne čije tendencije u velikoj mjeri do nas dopiru upravo posredovane fotografijom.

Fotografija se istovremeno, što izgleda kontradiktorno, suprotstavlja svom osporavanju i preoblikovala u sebi do trenutka afirmiranja. Tada, naočigled, i fotograf postaje umjetnik i fotografija umjetnina. Naime, kako je potencija tehničkih i tehnoloških pretpostavki bilježenja, obrade i transponovanja zapisa svjetlošću do slike jačala, tako je rastao i značaj čovjekove autorske uloge u tom procesu, ustvari, tako je vizualizirani prostor bio veći, a čovjekovo kretanje u njemu sigurnije, mišljenje tog prostora stvarnije.

Puna afirmacija fotografa kao autorskog subjekta označila je i mogućnost postmodernističkih procesa u nivou otvaranja potencije fotografskog likovnog jezika, sekvencioniranja i govora, mišljenja objektivom i fotografijom.

Posljednjih godina, zahvaljujući Asocijaciji umjetničke fotografije Bosne i Hercegovine i Foto klubu Tuzla, Tuzla je kao kulturna sredina u izlagačkom i komunikacijskom nivou dobila izvanredan, čak središnji značaj u BiH. Veliki broj foto safarija, selekcija i žiriranja, izložbi fotografije, omogućio je intenzivno komuniciranje i interakcijsko prožimanje fotografskih iskustava i postignuća i u drugim gradovima: Zenici, Banja Luci, Mostaru, Sarajevu, Travniku, kao i međusobne poticaje i utjecaje u odnosu sa drugim likovnim umjetnostima. Pri tome, vidimo kako je i u fotografiji riječ o značaju naglašene individualnosti koja čistotom vizije osvaja postmodernistički prošireno polje. Riječ je i o nesumnjivom i dragocjenom vizualnom osvajanju prostora kao dijela/osa osobnog i prethodno nepoznatog identiteta.

U okviru žirirane izložbene postavke bosanskohercegovačke umjetničke fotografije – Foto BiH 2008., moguće je sagledati stanje fotografske umjetnosti u BiH, u vrlo širokom rasponu od analogne do digitalne fotografije i proste reprodukcije snimka do visoko sofisticirane obrade fotografskog zapisa u kompjutorskim programima, kao i rada u laboratoriji i dobijanja fotosa na najsuvremenijim printerima.

Tematsko i motivski, fotografija pruža/izlaže dokaze da prodi duboko i osvaja svaku poru života i čovjekovog prisustva. Suvremeni čovjek/fotograf ima snažno produbljen tematski i motivski odnos. U estetskom nivou, fotografija pruža vizualno-psihološke reference o sebi kao umjetnosti koja u svome biću podržava život i o njemu na neprijeporan način svjedoči samim njegovim bićem. Tehničko-tehnološko unaprjeđenje fotografskih mogućnosti uvećava broj fotografskih pokušaja i snimaka. Ta okolnost je od posebnog značaja za fotografsko iskustvo.

Izložbena postavka bh. fotografije u širokom rasponu donosi ostvarenja fotografa amatera i postignuća autora neusporedivih iskustava i visokih fotografskih zvanja. Postavka kao ishod natječaja i odabira, bitno se postvaruje kao tematsko-motivski i estetski doseg, a na taj način biva i vrlo utjecajnom u komunikacijskom nivou, odnosno, tako dobiva i svoj stvaran umjetnički raison d'etre.

Naime, u vizualno-psihološkom smislu fotografija svojim tematsko-motivskim – informativnim i estetskim bićem utječe i u komunikacijskom nivou postiže neusporedive rezultate, upravo neograničenom potencijom svoga umnožavanja. Mogućnost postavljanja fotografija na internet stranicama, taj utjecaj povećava do neslućenih razmjera.

Poetičkom zrelošću i estetskim dometima u prvi plan bh. fotografije prolaze ostvarenja mladih autora: Irene Hujdur, Alije Kambera, Senada Huskića, Mugdima Softića, Monike Andrejaš, Alena Dobrića, Galiba Hadžiemrića, Armina Berberovića, Milorada Kaščelana, Esada Talića i drugih.

Naime, riječ je o autorima koji su između ostaloga shvatili, kako liku pripadajuća riječ – tj. njegova nominacija, nikako ne određuje i njegovu bit, taman kao što sam lik – ne podrazumijeva uobičajenu, tj. neku pripadajuću riječ, jer može biti i dio složenije likovne sintakse i govora.

Riječ je o autorima koji zrelošću svoje poetike izgrađuju karakterističan likovni govor postajući akteri njegovoga smisla i propagatori njegove estetike, bez traga sumnje angažirani na način umjetničkog bića medija kojim se bave.

Potencija bh. fotografije obećavajuća je u lucidnom odnosu njezinih autora koji je koriste kao prosvjetljenje osobnoga znanja i procjene uvida u stvarnosne procese. Oni promišljeno proizvode povijesne trenutke svedene na fotografije/slike, na fotografije kao čovjekov aorist – čovjekovo zarobljeno vrijeme koje dobiva smisao trajno vrijednog svjedočenja.

Poetička dosljednost s kojom to rade mlađi autori, mjestimično je fascinantna i neodoljiva. Fotografija koju prave potvrđuje njihov dar i svjedoči o njihovom stvarnom ljudskom i estetskom iskustvu, o fotografiji kao bliskom im i odabranom mediju i sredstvu. Njihov pogled na svijet uvažava dinamizam njegovoga protjecanja i osobnog prisustva.

Naime, uvjetno rečeno, nova generacija fotografa javlja se kao u najvećem dijelu već sasvim oslobođena ideoloških okvira, pritisaka i nagomilanih iluzija kojima su nužno bile izložene prethodne generacije. Oni fotografije nominiraju tako da njihovo značenje prenose u buduće vrijeme, ili, sasvim primjereno prirodi fotografskih mogućnosti i zapisa odraženog svjetla. Na taj način, oni prenose svoje iskustvo i osobni aktivitet, sobom označavaju budućnost.

Dakako, to je sasvim drugačije od iskustva konačnog ili okončanog zbivanja, taman kao razlika između svjedočenja nečemu što jeste historija i aktivnog sudjelovanja u proizvođenju povijesti. U prethodnom treba uočiti novi oblik samosvijesti primjeren drugačijem čovjeku kojega obliku je novo vrijeme kao novu generaciju, tj. kao svog čovjeka koji se u ovom vremenu osjeća sasvim prirodno i u svome elementu.